

cantitate a monedei romane imperiale din Moldova în această vreme, diferite relații stipendiare ce vor fi existat între căpeteniile locale din Moldova și romani precum și schimbul comercial intens.

În articolul *Contribuții la problema ritului de înmormântare la carpo-daci*, V. Ursache ia din nou în discuție, pe baza descoperirilor sale de la Gabăra-Moldoveni și Săbăoani-Roman, problema practicării de către carpo-daci atât a ritului de incinerare cât și a înmușetării, înainte de a intra în contact cu triburile sarmatice. Relativ aceleași concluzii se pot trage și prin descoperirea mormintului carpic de la Barați, publicat de E. Mascalu.

Deosebit de prețioase sînt precizările aduse în urma studiului antropologic al mormintelor, mai ales din perioada amestecului etnic din prima jumătate a mileniului I e.n. Astfel, în *Studiul scheletelor din necropola de la Gabăra*, semnat de Olga Necrasov și Dan Botezatu, autorii au remarcat că în sec. III e.n. a coexistat la aceiași populație rouă rituri de înmormântare, unul pentru copii și altul pentru adulți. De asemenea s-a putut stabili în urma diferitelor măsurători un aspect tipologic protoeuropoid atenuat cu un amestec de elemente mediteranoid.

Referindu-ne în continuare la perioada prefeudală (sec. IV - X e.n.), vreme cînd are loc definitivarea procesului de formare a limbii și a poporului român, remarcăm lucrarea *Necropola din secolul al IV-lea e.n. de la Obîrșeni-Voinești* în care I. Mîtrea, analizînd inventarul din morminte, confirmă o dată în plus compoziția eterogenă a celor care au contribuit la formarea culturii Sintana de Mureș-Cerneahov. Importantă este și semnarea unui atelier de făcut piepteni din corn de cerb, de la Valea Seacă, prin care V. Palade remarcă apartenența etnică geto-dacică a meșteșugarilor din această așezare.

Alături de lucrările citate mai sus, pentru această perioadă istorică, prezintă interes și studiul semnat de Dan Gh. Teodor, *Unele probleme privind evoluția culturii materiale din Moldova în secolul VI-X*. Luînd în discuție tipurile de așezări și locuințe din această perioadă, necropolele și apoi inventarul arheologic al acestor categorii de descoperiri, autorul face o analiză amănunțită a tuturor elementelor (obiecte, podoabe, ceramică) pe baza cărora se poate schița evoluția culturii materiale de pe teritoriul Moldovei, precum și cronologia și caracterul ei etnic.

Cercetările atente întreprinse de autor în 35 așezări și cimitire din această epocă i-au permis să stabilească cîteva faze în evoluția culturii

materiale din sec. VI-X. Astfel, prima fază (sec. VI-VII) este epoca primelor contacte între autohtoni și slavi după care urmează o fază reprezentînd aspectul cultural denumit „proto-Dridu”. A treia fază denumită „Hlincea-Oituz” este datată în secolul VIII și începutul secolului IX, iar a patra fază, denumită „Spinoasa-Dănești”, se încadrează în ultimele secole ale mileniului I și cuprinde elemente de tip Dridu și obiecte de podoabă bizantine, toate cu strîns legături în regiunea Dunării de Jos.

La sfîrșitul concluziilor sale, autorul afirmă că denumirea de cultură Hlincea - Luca Raikovețkaia sau Romen Borșevo este improprie pentru cultura materială din secolele VI-X de pe teritoriul Moldovei, și consideră că trebuie să fie denumită „protodridu”, cultură creată și definitivată cu ajutorul a două componente etnice de bază: populația autohtonă și populația slavă, ambele cu multiple influențe din afară.

Aceiași aspect protodridu este observat și în așezarea prefeudală de la Bîtca-Oituz prezentat de Dan Gh. Teodor, C. Buzdugan și I. Mîtrea în raportul privind *Descoperirile arheologice de la Oituz*.

Epoca feudală, în acest volum, este ilustrată prin prezentarea de către Iulian Antonescu a rezultatelor obținute în urma săpăturilor arheologice efectuate la curțile domnești din Bacău. Remarcînd cu această ocazie luxul deosebit, asemănător marilor curți princiare din occident, precum și o mare activitate economică, prin relațiile de schimb cu Polonia și Țările balcanice, autorul relevă rolul jucat de orașul Bacău, în secolul al XV-lea, în viața administrativă, militară și politică a țării.

La fel de interesant se dovedește a fi și articolul *Unele aspecte privind istoricul moșiei obștei firgului Bîrlad*, redactat de V. Berbecaru, care pe bază de documente în parte inedite, relatează modul în care, contrar prevederilor Regulamentului Organic, Casa Obștei și-a continuat existența ilegală în dauna orașului, pînă la desființarea ei, în anul 1905.

Tot pentru epoca feudală, acest număr din revista „Carpica” publică două tezaururi, *Un tezaur monetar din secolele XI-XVI descoperit la Suceava*, redactat de Alexandru Artimon și *Un tezaur de monede turcești descoperit la Copăcești (jud. Vrancea)*, publicat de V. Căpitanu și C. Buzdugan.

În încheiere apreciem în mod special calitatea ilustrației care însoțește majoritatea materialelor publicate, precum și calitatea grafică a întregului volum.

Silvia TEODOR

„ELOGIU MARILOR VICTORII”, BRAȘOV, 1971, 225 p.

Înmănunchind un număr de zece lucrări prezentate în cadrul diferitelor manifestări organizate în județul Brașov, în anul 1971, cu prilejul gloriosului semicentenar al Partidului Comunist Român, volumul a fost editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă, Muzeul județean Brașov și filiala locală a Societății de științe istorice. Lucrarea se deschide cu o pagină-motto ce redă un citat din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu

la jubileul semicentenarului partidului. În prefața volumului, editorii precizează că „alături de victoriile pe plan economic și social, raportate conducerii partidului de locuitorii județului Brașov în cinstea semicentenarului, se înscriu și contribuțiile oamenilor de știință și cultură, care în operele și lucrările lor vedau veridic și convingător epopeea de luptă a partidului, manifestîndu-și entuziasm mîndria patriotică de a fi participanți activi, alături de întregul

popor, la uriașele transformări revoluționare petrecute în viața României socialiste”.

O sinteză de valoare deosebită asupra luptei și activității partidului pe meleagurile brașovene, un tablou plin de învățăminte al înfăptuirilor revoluționare, este cuprins în profundul studiu cu care se deschide volumul, semnat de tovarășul Constantin Drăgan, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R., președintele Consiliului popular județean Brașov („Aniversarea gloriosului semicentenar”), expus la adunarea festivă de la Brașov, consacrată aniversării a 50 de ani de la crearea P.C.R., (p. 7—38). Autorul încadrează faptele cele mai semnificative ale comuniștilor brașoveni în cursul larg, cuprinzător, al ansamblului istoriei eroice a Partidului Comunist Român, subliniind însemnătatea istorică a întemeierii sale, trecind în revistă evenimentele esențiale ale anilor ilegalității și oprindu-se apoi, mai îndeaproape, asupra perioadei inaugurate de actul de la 23 August.

Dr. Mircea Mușat și prof. Mircea Băltescu semnează articolul „Crearea P.C.R., moment de cotitură în istoria mișcării muncitorești și revoluționare (contribuții privind crearea secției Brașov a P.C.R.)” (p. 39—66). Comunicarea înfățișează cu date elocvente preliminarile întemeierii partidului, aspecte ale acțiunilor elementelor revoluționare brașovene din sinul P.S.D. din Ardeal și Banat, apoi al Partidului Socialist, care militau pentru crearea partidului comunist. Considerăm că puteau fi menționate și implicațiile pe care le-a avut asupra acestui proces desăvârșirea unității statului național român, greva generală din 1920, însuși faptul că primul partid care s-a organizat după Unirea din 1918 la scara întregului teritoriu național nu a fost un partid burghez, ci însuși partidul socialist, ceea ce vorbește de la sine. Din cuprinsul articolului amintit reține atenția în mod deosebit rolul unor organe de presă ca „Dreptatea”, „Vilagossag” ș.a., reflectarea luptei militanților revoluționari brașoveni în paginile presei centrale socialiste și comuniste, o seamă de documente inedite, din arhivele locale și centrale, din fondurile Muzeului de istorie din Brașov ș.a.

Partidul Comunist Român — promotor ferm al unității muncitorești, forța de polarizare a întregii noastre societăți — se intitulează studiul semnat de prof. univ. dr. Aron Petric (p. 67—88). Ideea fundamentală a făuririi unității de luptă a clasei muncitoare din țara noastră este urmărită de autor de la originile ei, insistându-se asupra rolului evenimentelor din 1921, 1929—1933, din prejma și din timpul celui de al doilea război mondial, în ceea ce privește întărirea acestei unități. O atenție deosebită se acordă acțiunilor din primăvara și din vara anului 1944, încheierii Frontului Unic Muncitoresc, rolului acestuia în înfăptuirea insurjecției, în desfășurarea revoluției populare, congresului de unificare din februarie 1948, închegării unității națiunii noastre socialiste, a cărei expresie o reprezintă constituirea Frontului Unității Socialiste. „Experiența dobândită de partidul nostru de-a

lungul celor 50 de ani de existență, formele și metodele folosite în lupta pentru lichidarea sciziunii din mișcarea muncitorească, pentru făurirea și dezvoltarea unității de acțiune a proletariatului, iar apoi pentru unitatea sa deplină în cadrul unui singur partid marxist-leninist, precum și opera de făurire a unității social-politice a întregului popor în jurul clasei muncitoare, au reprezentat și reprezintă nu numai o cucerire de mare preț a forșelor revoluționare din țara noastră, ci totodată și o contribuție teoretică și practică în rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică colaborarea dintre diferitele detașamente ale mișcării muncitorești pe plan național și internațional” — arată autorul în concluzia studiului său.

O serie de *Aspecte ale luptei antifasciste și anti-hitleriste a oamenilor muncii din județul Brașov, sub conducerea P.C.R. (1929—1940)* sint evocate de prof. Mircea Băltescu (p. 89—116). Comunicarea este structurată în trei părți principale: acțiuni de masă antifasciste desfășurate la Brașov între anii 1929—1940 (demonstrații, întruniri, cu participarea tineretului, intelectualilor, țărânimii, culminând cu acțiunile împotriva Dictatului de la Viena), activitatea desfășurată de secțiunea P.C.R. Brașov, pentru făurirea Frontului Unic Muncitoresc, ca bază a unui larg front popular antifascist (dezvoltarea tacticii de front unic în cursul luptelor greviste, acțiunile cu prilejul zilei de 1 Mai, rolul sindicatelor, al unor detașamente ale proletariatului, al altor forțe democratice), acțiuni de solidaritate activă și militantă, antifascistă a oamenilor muncii din județul Brașov cu lupta popoarelor și a proletariatului internațional contra cotropitorilor hitleriști (organizații, propagandă prin broșuri, manifeste și presă, întruniri, acțiuni de luptă efectivă, cu arma în mână). Articolul utilizează numeroase documente inedite, care sporesc valoarea expunerii și îi întăresc concluziile științifice.

Brașovul și insurecția armată antifascistă din august 1944 — este tema studiului aparținând prof. emerit Ion Nicoară (p. 117—140). După o serie de date grăitoare privind starea de spirit antifascistă a maselor din perioada 1940—1944, autorul înfățișează pregătirea nemijlocită a insurecției sub conducerea P.C.R., stăruind asupra contribuției esențiale a forșelor patriotice, a unităților militare, pînă la sfîrșitul lunii august 1944, la operațiunile care fac parte integrantă din participarea României la războiul antihitlerist.

Volumul de față cuprinde, în continuare, un număr de contribuții interesante ale unor oameni de cultură și specialiști brașoveni care sintetizează transformările revoluționare din diferite domenii. Conf. univ. Ion Lupu de la Institutul Politehnic Brașov, și Teodor Magda, directorul Direcției județene de statistică, tratează despre *Schimbările calitative în industria județului Brașov în perioada 1950—1970* (p. 141—158); în strînsă legătură cu acest domeniu definitoriu al economiei județului Brașov, lectorul univ. Constantin Lefter publică comunicarea intitulată *Construcția de mașini — obiectiv prioritar al politicii P.C.R. de industrializare socialistă a țării și de modernizare a economiei*

naționale (p. 159–170). Lectorul univ. Iulian Tartagă și Ion Olteanu de la Direcția județeană de statistică semnează articolul *Ridicarea nivelului de trai — obiectiv fundamental al politicii Partidului Comunist Român* (p. 171–188), iar Eduard Eisenburger scrie despre *Înfrățirea și unitatea dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, permanență a politicii naționale a P.C.R.* (p. 189–208). Volumul se încheie cu comunicarea Cameliei Albu despre *Dezvoltarea științei și culturii în județul Brașov în anii construcției socialiste* (p. 209–223).

Toate lucrările publicate aci utilizează pe larg, în spirit creator și în profunzime, documentele de partid, indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Volumul dobindește un spor de atractivitate prin publicarea unui însemnat număr de fotografii, fotocopii, facsimil, grafice, tablouri statistice.

În ansamblul său cit și în părțile componente, volumul de față, datorat unei lăudabile inițiative a organelor brașovene de partid și de stat din domeniul culturii, reușește într-adevăr să fie, într-o formă atractivă, un călduros și convingător elogiu și omagiu adus luptei eroice a Partidului Comunist Român în fruntea poporului român, dintr-o întreagă epocă istorică, până la înălțimile civilizației socialiste din zilele noastre.

Alexandru PORȚEANU

BIBLIOGRAFIA ISTORICĂ A ROMÂNIEI I 1944 — 1969

Bibliografie selectivă Editura Academiei Republicii Socialiste România, București 1970, XXXII, 386 p.

Un sfert de veac de activitate științifică, concretizată în diferite publicații — de la simple comunicări și până la cuprinzătoare sinteze — însumând mii de titluri, face posibilă și necesară o retrospectivă a tot ce a realizat cercetarea istorică românească în această perioadă.

Necesitatea unei asemenea retrospectivă se naște din însăși dialectica cercetării istorice. Pentru a progresa, istoricul nu se poate dispensa de nimic din ceea ce s-a realizat până la el. Drumul către adevărul istoric nu poate fi parcurs decât prin asimilarea a tot ce au creat înaintașii, chiar dacă unii dintre ei, prin concluziile la care au ajuns, s-au depărtat de acest adevăr.

De aici și importanța unei lucrări care își asumă sarcina să prezinte ce a dobândit istoriografia românească după 25 de ani de fecundă activitate. Dificultatea unei asemenea întreprinderi este evidentă, atît prin aspectul cantitativ al problemei — numărul foarte mare de titluri — cît și prin cel calitativ. De aici admirația pentru actul de cuteranță al colectivului de cercetători clujeni. Inițiativa se greșează pe o preocupare mai veche a istoricilor din Cluj; ne permitem să amintim în acest sens, spre exemplu, lucrările lui Ioachim Crăciun, *Bibliografia istorică a României*, 1926–1939 și 1947, în „International Bibliography of Historical Sciences” Washington-Paris (1926–1939 and 1947), și *Publicațiunile Institutului de istorie națională din Cluj-Sibiu și colaboratorii lor de la 1920–1945. Cu o bibliografie a publicațiilor* în „Anuarul Institutului de istorie națională”, 1945, ca și lucrarea mai recentă a lui I. Crăciun, I. Domșa, Gh. Hristodol, L. Hordaky: „*Bibliografia istorică a României pentru anii 1959–1960*”, în „Anuarul Institutului de Istorie Cluj”, 1962, 5, p. 291–423.

În acest sfert de veac, istoriografia românească a realizat succese importante. Ele au fost posibile

prin munca a numeroși cercetători, care au pus la baza muncii lor metoda cea mai avansată despre societate, materialismul istoric, cit și din prelucrarea a tot ce a dat mai bun gîndirea istorică românească.

Titlul lucrării de care ne ocupăm „Bibliografia istorică a României” ar presupune — după părerea noastră — o prezentare exhaustivă a tot ce s-a scris, în acești 25 de ani, dar subtitlul ne avertizează că avem în față o „bibliografie selectivă”.

Fiind gata să primim această realitate, credem că ar fi fost necesar ca autorii să fi prezentat criteriile după care au fost selectate lucrările, cu atît mai mult cu cît lipsesc lucrări care reprezintă momente importante ale evoluției istoriografiei noastre.

„Bibliografia” beneficiază de o interesantă introducere semnată de prof. dr. docent Ștefan Pascu, în care sint punctate principalele obiective ale istoriografiei românești în această perioadă.

Lucrarea are două mari diviziuni: Istoria României și Istoria Universală.

Prima parte, cuprinzînd 7401 de titluri, se împarte la rîndul ei în capitole care tratează despre probleme generale, problemele teoretice ale istoriei, istoriografiei, reeditări, lucrări generale și științe auxiliare, studii de sinteză, probleme speciale ale diferitelor epoci istorice, istorie locală, istoria statului și dreptului, istoria bisericii, a culturii, a științelor, a artei, a presei, a scrisului, a cărții. Al doilea subcapitol cuprinde 301 lucrări despre problemele generale ale istoriei universale vechi, medii, moderne și contemporane. Proporția reflectă atenția precumpănitoare care s-a dat în perioada 1944–1969 istoriei naționale dar exprimă în același timp necesitatea unui efort sporit pentru problemele istoriei universale, în spiritul unei